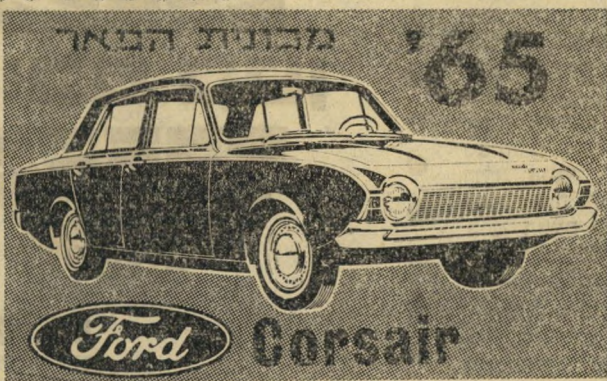

בואו!

חברה "א"י לאוטומובילים בע"מ

האטרקציה של ספורט החורף בישראל "קארטינג" פתוח מ-4 עד הצות מגרש "יריד המזרח" מול תחנת "פו"

התהלה שנתה התהלה

הופיע הספר שחרצה לקרוא בו שוב ושוב

אני מאמין כי מר לה קארה הוא תופעה שאפשר לצפות לה פעם בשניים או שלושה דורות. אם ימשיך ככה, ירקיע שמו כאחד המאורות הגדולים של המאה. מזוויר מיוחד במינו של "אילוסטרטיב" לדודו ניס"

Les succès du mois

1. J. Le Carré L'espion qui venait du froid

2. D. J. ...

Best Sellers

1. The Spy Who Came in from the Cold, Le Carré (1 last week)

מלחמתו הקשה ביותר היתה על מי הליטאני, אך לבסוף השלימה ישראל עם העובדה שמי הנחר הלבנוני לא יובאו כלל בחשבון. זאת, בתקופה שבמיקרה הצורך תוכל לקנות מים מן הלבנונים. הסתייגות ישראלית עקשנית יותר: התוכנית האמריקאית המקורית — והתוכנית הנגדית של הערבים כל שכן — לא הקצהה כמות מספקת של מים למפעלים הישראליים. נוסף לזאת, נקעה נפשה של ישראל מכל פיקוח בינלאומי.

כאן חל מיפנה חדש לטובה: לפי סקר גיאולוגי שנערך בירדן, הסתבר כי אדמות הגור טובות הרבה ממה שניתן היה להניח מראש, ועל כן יהיה צורך בכמות קטנה יותר של מים להשקיתן. כלומר: אפשר יהיה להקטין את חלקה המוצע של ירדן, להגדיל את הכמות שתוקצה לישראל. כאשר שב ג'ונסטון לווינגטון, כעבור 17 יום של שרות במרחב, יכול היה לדווח לאייזנהאור ולפוסטר-דאלס כי עיקרון החלוקה המיסכמת נקבע, וניתר רק להקים גוף בינלאומי שיפקח על ביצועו.

צעד ראשון לשלום?

ליהייתו הישראית של ג'ונסטון היתה קצרה. הודעה מה-19 בפברואר 1955 שפורסמה בכירות, מסרה כי נחתם הסכם מוקדם בין הארצות הערביות לבין שליחיו של אייזנהאור. על ההודעה חתמו, מלבד ג'ונסטון, נציגי לבנון, סוריה, ירדן ומצרים. כעבור יומיים הגיע ג'ונסטון לישראל. בשיחה עם משה שרת ולוי אשכול הצליח להתגבר על פרטים רבים שהיו שנויים במחלוקת. הן שלושה ימים הושג הסכם בינו לבין ישראל, לפיו תשמש הכנירת מאגר תחת פיקוח בינלאומי, מבלי שפיקוח זה יגרע מאומה מריבונותה של ישראל. האגם הישראלי בגליל ישמש מאגר לא רק למי הירמוק, אלא גם לכל מיפעל ההשקיה הישראלי עצמו, אחרי שישראל הככימה לחתר על בניית מאגר בית-נטופה. בצורה זו, נועדה הכנירת מאגר נקודת-מוצא לתיכונות הישראלית והערבית כאחת, כשגוף בינלאומי מפקח על הזרמת המים לשני הצדדים. נקודה אחת שלא הושג לגביה הסכם: שפתח החלוקה. אבל באיירה ששררה, ניתן היה להניח שגם נקודה זו תמצא את פתרונה בשלום. עד כדי כך, ששר החוץ הבריטי, אנתוני אידן, הורהר בפומבי עליכך שההסכם על המים יכול להיות חלק מחווה השלום הסופי.

לא רק אידן היה אופטימי. גם פוסטר-דאלס ניבא טובות. מעודד מתוצאות ביקורו הרביעי של ג'ונסטון בביירות, יצא בהצהרה כפופצת שהגיע הזמן להשגת השלום במרחב. אכן, באותו ביקור השיג ג'ונסטון את הישגיו הגדולים ביותר: מצרים, ירדן ולבנון הסכימו להגדלת חלקה של ישראל מ-35% ל-40%; הן גם הסירו את התנגדותן לניצול מים אלה להשקית הגב. העובדה שישראל התעקשה עדיין לקבל 550 מיליון מ"ק במקום 400 — לא נראתה כמיכשיל רציני.

בשלב זה באה הכרזת האופטימיות של פוסטר-דאלס. בה הודיע כי הגיע הזמן להסדר שלום בין ישראל ושכנותיה. הוא אף הכריז, כי קבלת תוכנית ג'ונסטון חייבת להיות צעד ראשון לקראת חווה שלום. בשיחות עם נציגי ישראל וערב בווינגטון, העלה את הצעותיו לחווה כוה: שינויי גבולות, שייכותו לאחר מכן על-ידי ארצות-הברית; החזרת חלק מרפליטים לישראל, וקליטתם בעזרת מענק אמריקאי מאסיבי; הענקת כספים אמריקאים נוספים לפליטים הערבים שיבחרו להשתקע בארצות אחרות. מרוע העלה פוסטר-דאלס את הצעותיו דווקא ברגע עדין זה! האם רק מהוך אופטימיות אידיאלסטית, או שמה היה זה על פי דרישתה של ישראל? שכן עמדתה המוצהרת של ישראל מאז ומתמיד היתה, שאין לפתור בעייה מטויימת ללא פתרון-שלום. מאותו רגע, הבעיות. כך או אחרת, היתה להצעותיו של שרה-הוץ האמריקאי תוצאה הפוכה מזו שקיווה לה. יחס הממשלות הערביות לתוכנית ג'ונסטון התקרר. כי הן לא היו מוכנות עדיין לדבר — לוא גם בעקיפין — על שלום-קבע עם ישראל.

אולם לא היה זה הגורם היחיד — או אפילו העיקרי — להתקררות. באותה תקופה עצמה הגיעה לשיאים חדשים המתיחות על גבול ישראל-מצרים. ההתקפה הגדולה על עזה, למחרת שובו של דודו בן-גוריון משהד-בוקר לכשרד הבטחון, אחרי סילוק פינחס לבון, צויינה לא פעם על-ידי בגאל עבדאל-נאצר כנקודת-מיפנה ביחסו לישראל. מאותו רגע, לדבריו, הבין שאין כל סיכוי להגיע אי-פעם לשלום עם ישראל. אחד הגילויים החשובים ביותר של הנכונות להגיע לידי הסדר ביום מן הימים, היתה הסכמתו של עבדאל-נאצר לתוכנית ג'ונסטון. אחרי ההתקפה על עזה נמוגה נכונות זו לגמרי.

באותה התקופה עצמה עלש המרחב כולו בשל נסיונותיה של ארצות-הברית לאלץ את מצרים להצטרף לברית-בגדאד. עבדאל-נאצר ראה בברית זו סכנה לעצמאות של המרחב הערבי, הנגד לה. בעיניו נראתה גם תוכנית ג'ונסטון כחלק מנסיון כללי של השתלטות מערבית, בה נועד תפקיד חשוב לישראל. אם להוסיף לשני גורמים אלה גם את כעסו של נשיא מצרים, בעקבות גילויי משפט קאהיר, בו דונו שני יהודים לתלייה — כי או ברור שפברואר 1955 היתה נקודת-מיפנה גורלית, אשר דנה את תוכנית הירדן לכלולן. כאילו על פי סימן, ההלה העתונות הערבית הוקפת את תוכנית ג'ונסטון. ישראל, מצידה, מיהרה להודיע, שאם הערבים ממאנים לחתום על ההסכם, היא תראה את עצמה חופשיה לשלוח לתוכניתה העצמאית כובץ המוביל הארצי. שכן באותה תקופה היתה משוכנעת שחובל להצמיד את הערבים בפני עובדה מגומגמת, ושאלה לא יוכלו לעשות דבר נגדה. הדבר היחיד שמנע ממנה את ביצוע התוכנית עד אז — וניצול חלקם המירבי של מי הירדן — היה החשש שמה תפסיק ארצות-הברית את הסיוע הכלכלי.

"כל מנהיג שיחתום — יומת!"

במאמץ נואש ניסה ג'ונסטון להציל את המצב, הודיע כי הוא עומד לבקר בפעם החמישית במרחב, בהביאו עמו את הנוסח הסופי והמפורט של ההסכם. יועציו הסכניים בהשיגטון השלימו את פרטי הביצוע, ואף קבעו את צורת הפיקוח הבינלאומי: חוקם רשות נייראליית, מורכבת משלושה חברים. ישראל תבחר אחד הערבים יבחרו את השני. שניים אלה יבחרו בשלישי, מתוך רשימה של 20 מועמדים אשר תוצע על-ידי נשיא ארצות-הברית או הממזר הכללי של האו"ם. רשות זו תבחר בניצב המים, אשר יפקח אישית על חלוקת המים כמוסכם. מחיר התוכנית: 200 מיליון דולר.

כאשר שב ג'ונסטון בחמישית, לתקופה של תשעה שבועות מפרכים, הסתבר לו כי היה מאוחר מדי. עשת-הכשר הוחמצה, ובמקום נכונות לפשרה הסתמנו רק עמדות עויינות. מביירות נאמר, כי ממשלת לבנון אינה מעוניינת בהסכם, מחשש שהוא יהווה רק צעד ראשון להסדר ירדני-ישראלי. צעד שני יהיה הפיכת חיפה לנמל חופשי, הפתוח בפני סחורות ירדניות, ובר שיפגע קשות במעמדו של נמל ביירות ואילו סוריה, כך נאמר, חוששת במיקרה זו תאבד את רחוביה ממעבר סחורות ונוסעים לירדן. הליגה הערבית לא היתה צריכה לקבל שום החלטה שלילית: היא רק החליטה לדחות את המשך הדיון בהצעות ג'ונסטון. דחייה אינסופית כמעט, העומדת בתוקפה עד היום.

ישראל — שהיתה נתונה לא בשיא הלהט הבטחוניסטי — הודיעה כי אינה מוכנה לחכות יותר. אם עד גמר עונת הגשמים לא יודיעו הערבים על הסכמתם, תחדש את העבודה על תוכנית המוביל הארצי. "אתם משחקים באש" — התריע הנציג הסורי במועצת הבטחון, ומאותו רגע הפכה סוריה לדוברת העיקרית נגד תוכנית ג'ונסטון. הניסיון הגדול להביא את ישראל ושכנותיה לידי הסכם — נכשל. התקחה, שסופחה במשך שנהיים תמימות, מתה. המרחב עלה על הסטים שנועדו להוביל אותו למלחמת סיני-סואץ, ולהכרותו של בגאל עבדאל-נאצר למחרת המיבצע, בתשובה להוביל אותו למלחמת סיני-הסכם לחלוקת המים: "כל מנהיג ערבי שינסה לחתום על שלום עם ישראל — יומת". במציאות הוואת לא נותר אלא לשוב אל נקודת-המוצא: חלוקת מי הירדן ללא הסכם, כשכל צד מביץ ומבצע מיפעלים עצמאיים, המתחרים ביניהם על כמות-המים המוגבלת. תחרות זו מאיימת עתה להצית מלחמה שלישית במרחב.

הפרק הבא בסדרה: התוכניות הערביות להטיית יובלי הירדן.